

2000

Policydokument
för frågor som rör kvinnovåld
i Östergötlands län

LÄNSSTYRELSEN

ÖSTERGÖTLAND

Östergötlands policydokument för frågor som rör kvinnovåld

Det är tystnaden som är värst.

När grannar och vänner väljer att inte se och inte höra.

När man kanske anar men inte vågar ta tag i sina hemska
misstankar och därmed väljer att avstå från att aktivt motarbeta.

Värst är det när hela samhället sviker.

När hemmet blir ett fängelse och när ingen utväg finns.

Allt manligt våld mot kvinnor innebär att en starkare part ger sig
på någon som är svag. I vårt jämställda land förekommer
fortfarande kvinnomisshandel. Istället för att blunda eller
förringa har Länsstyrelsen Östergötland lyft upp frågan och
valt att tillsammans med andra ansvariga myndigheter i länet
ta ett ansvar i en gemensam satsning som skall leda till förändring.

Länsgruppen för Kvinnofrid i Östergötland har visat att man
genom öppenhet och en vilja att lära av varandra kan komma
längre när det gäller ett samhällsproblem som angår oss alla
- var helst det sker.

För mig som landshövding är detta arbete viktigt.

För alltför många kvinnor och barn är det livsviktigt!

Björn Eriksson
Landshövding

Förord

Regeringen har utfärdat ett gemensamt uppdrag till de myndigheter som har ett övergripande ansvar för att förebygga våldsbrott mot kvinnor. Myndigheterna skall förebygga våldsbrott mot kvinnor, utforma åtgärdsprogram eller policydokument, samverka i dessa frågor och utveckla sitt internationella samarbete på området.

Östergötlands landshövding Björn Eriksson tog hösten 1998 initiativet till vad som så småningom blev "Länsgruppen för Kvinnofrid". Gruppen beslutade att ett länsövergripande policydokument för frågor som rör kvinnovåld skulle tas fram. Föreliggande policydokument skall klarlägga varje myndighets ansvar och vilka åtgärder som ska vidtas för att göra detta arbete mer effektivt. I dokumentet föreslås åtgärder för att ge stöd och hjälp till kvinnor som utsätts för våld, söka förhindra upprepning av våld och förebygga våld mot kvinnor samt ägna uppmärksamhet åt barn som växer upp i miljöer där det förekommer våld. Behovet av resurser och insatser för män som använder våld mot kvinnor bör utvecklas alltmer.

Avsikten med policydokumentet är nu att samtliga berörda myndigheter får tillfälle att ta del av och anta dokumentet. Slutdiskussionen kring frågorna kommer att ske vid ett seminarie som landshövdingen kommer att inbjuda till. Länsstyrelsens uppdrag är härmed avslutat.

Policydokumentet kommer senare under våren 2000 att presenteras som en länsövergripande och myndighetsgemensam produkt till Regeringen.

I utarbetandet av detta policydokument har deltagit representanterna i Länsgruppen för Kvinnofrid.

Bo Silén
Socialdirektör

Inger Winkelmann
Socialkonsulent

Innehåll	Sid
Sammanfattning	
Inledning	1
Bakgrund	1
Länsgruppens uppdrag	2
Ett länsövergripande policydokument	2
Länsövergripande intentioner/mål	2
Åtgärder som krävs för att nå dessa mål	3
Uppföljning och utvärdering av policydokumentet	4
Myndigheternas respektive ansvar och uppgifter	4
Länsstyrelsens ansvar	4
Kommunernas ansvar	4
Hälso- och sjukvårdens ansvar	5
Polismyndighetens ansvar	6
Åklagarkamrarnas ansvar	6
Kriminalvårdsmyndighetens ansvar	7
Myndighetssamverkan kring kvinnor som utsätts för våld	7
Frivilligorganisationernas roll	7
Kvinnojourer	7
Mansjourer	8
Brottsofferjourer	8
Andra frivilligorganisationer	8
Bilaga: Representanterna i Länsgruppen för Kvinnofrid	

Sammanfattning

Mäns våldsbrott mot kvinnor utgör ett allvarligt samhällsproblem, ett individuellt problem och ett relationsproblem. Liksom våldet är ett hinder för den enskilda kvinnans rättstrygghet är det ett hinder för den fortsatta utvecklingen mot jämställdhet mellan män och kvinnor. Våldet drabbar kvinnor i alla samhällsklasser och alla åldersgrupper. Men vissa kategorier av kvinnor har uppmärksammat som särskilt sårbara, när de utsätts för våld. Det rör sig om kvinnor med invandrarbakgrund, missbrukande kvinnor samt äldre och funktionshindrade kvinnor. Regeringens mål att bekämpa våldet mot kvinnor måste få ett större genomslag hos berörda myndigheter. Det kan t.ex. innebära satsningar på organisationsförändringar, samverkansformer, kunskapsinhämtning och en översyn av handlägningsrutiner m.m. Det gäller såväl inom berörd myndighets egna ansvarsområde som ifråga om samverkan mellan berörda myndigheter och mellan myndigheter och frivilligorganisationer.

Förutsättningen för att kvinnor som utsätts för våld ska få ett bättre stöd och bemötande av de yrkesgrupper som de på olika sätt kommer i kontakt med, är att samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer förbättras. Som ett led i samverkan bildades i mars 1999 *Länsgruppen för Kvinnofrid* bestående av representanter från berörda myndigheter i länet. Syftet med Länsgruppen är att hitta gemensamma konkreta lösningar kring kvinnovåld vilket förutsätter att samverkan utvecklas på olika nivåer och efter lokala förutsättningar. Som ett led i Länsgruppens arbete har detta policydokument tagits fram. I processen med policydokumentet har problematiken lyfts fram och behoven av åtgärder synliggjorts.

Policydokumentet skall klarlägga varje myndighets intentioner/mål kring arbetet gällande våld mot kvinnor. I dokumentet föreslås åtgärder för att ge stöd och hjälp till kvinnor som utsätts för våld, söka förhindra upprepning av våld och förebygga våld mot kvinnor samt ägna uppmärksamhet åt barn som växer upp i miljöer där det förekommer våld. Behovet av resurser och insatser för män som använder våld mot kvinnor bör utvecklas alltmer.

Länsgruppen för Kvinnofrid kommer att följa utvecklingen inom området. Intentionerna/målen skall ligga till grund för de handlingsplaner/åtgärdsprogram som färdigställs hos berörda myndigheter.

Arbetet för att motverka våld mot kvinnor är avslutningsvis en viktig del i länets jämställdhetsstrategi "Jämställd 2002".

Inledning

Våld mot kvinnor har under senare år uppmärksammats allt mer. Såväl kvinnojourerna som internationell forskning har bidragit till en framväxande medvetenhet om kvinnovåldets omfattning.

Varje år utsätts tiotusentals kvinnor i Sverige för misshandel och sexualbrott. I många fall handlar det om brott som begås av en man som är närstående till kvinnan. Våldsbrott mot kvinnor utgör ett allvarligt samhällsproblem och är ett allvarligt uttryck för bristande jämställdhet och respekt. Våldet drabbar kvinnor i alla samhällsklasser och alla åldersgrupper. Men vissa kategorier av kvinnor har uppmärksammats som särskilt sårbara, när de utsätts för våld. Det rör sig om kvinnor med invandrabakgrund, missbrukande kvinnor samt äldre och funktionshindrade kvinnor.

Regeringens åtgärder för att bekämpa våldet mot kvinnor, prostitutionen och sexuella trakasserier i arbetslivet berör ett brett fält av områden och har tre centrala utgångspunkter:

- ❖ Lagstiftningen förbättras och skärps
- ❖ Förebyggande åtgärder vidtas
- ❖ Utsatta kvinnor ska få ett bättre bemötande

Bakgrund

På FN:s kvinnokonferens i Peking 1995 fastslogs att våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktrelationer mellan kvinnor och män vilka har lett till mäns dominans över och diskriminering av kvinnor.

Regeringen beslutade den 16 september 1997 om en lagrådsremiss i frågor som rör våld mot kvinnor, prostitution och sexuella trakasserier. Riksdagen fattade beslut om propositionen Kvinnofrid den 28 maj 1998. Till berörda myndigheter på central och regional nivå lämnade Regeringen i december 1997 sk myndighetsgemensamma uppdrag under åren 1998-2002.

Syftet med myndighetsgemensamma uppdrag är att samhällets samlade insatser i högre utsträckning än vad som nu är fallet ska tas i anspråk för att förebygga och beivra våldsbrott mot kvinnor och för att skydda, stödja och hjälpa kvinnor som utsatts för eller riskerar att utsättas för våld, samt att rikta ökad uppmärksamhet mot män som är eller riskerar att bli förövare. Regeringens mål för att bekämpa våldet mot kvinnor måste få ett större genomslag hos berörda myndigheter. Det kan t.ex. innebära satsningar på organisationsförändringar, samverkansformer, kunskapsinhämtning och en översyn av handlägningsrutiner m.m. Det gäller såväl inom berörd myndighets egna ansvarsområde som ifråga om samverkan mellan såväl berörda myndigheter som med frivilligorganisationer.

Länsstyrelsen presenterade 1998 en undersökning av socialtjänstens insatser för kvinnor som utsätts för våld. Syftet med undersökningen var att uppmärksamma

och inventera socialtjänstens insatser när det gäller våldsutsatta kvinnor. Undersökningen visade att kraftfulla samverkansinsatser behöver vidtas.

Den 29 oktober 1998 tog landshövding Björn Eriksson initiativ till ett möte på Linköpings slott kring frågor som rör kvinnovåld. Ansvariga politiker samt representanter från berörda myndigheter enades om att höja medvetenheten kring dessa frågor och att myndigheterna skulle ta sitt ansvar samt att samarbete är viktigt. Som ett led i samverkan bildades i mars 1999 *Länsgruppen för Kvinnofrid* bestående av representanter från berörda myndigheter i länet. Syftet med Länsgruppen är att hitta gemensamma konkreta lösningar kring kvinnovåld vilket förutsätter att samverkan utvecklas på olika nivåer och efter lokala förutsättningar.

Länsgruppens uppdrag

Ett länsövergripande policydokument

Förutsättningen för att kvinnor som utsätts för våld ska få ett bättre stöd och bemötande av de yrkesgrupper som de på olika sätt kommer i kontakt med, är att samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer förbättras. Länsgruppen för Kvinnofrid skall sammanställa ett länsövergripande policydokument som sedan skall utgöra grund för respektive myndighets arbete kring dessa frågor. Särskilda handlingsplaner/åtgärdsprogram skall arbetas fram inom varje myndighet. Dessa skall tjäna som ledstjärna för myndighetens personal i handläggningen av ärenden med anknytning till dessa frågor.

Policydokumentet skall klarlägga varje myndighets intentioner/mål för arbetet gällande våld mot kvinnor. I dokumentet föreslås åtgärder för att ge stöd och hjälp till kvinnor som utsätts för våld, söka förhindra upprepning av våld och förebygga våld mot kvinnor samt ägna uppmärksamhet åt barn som växer upp i miljöer där det förekommer våld. Behovet av resurser och insatser för män som använder våld mot kvinnor bör utvecklas alltmer.

Länsövergripande intentioner/mål för arbetet gällande våld mot kvinnor:

- ❖ Mäns våld mot kvinnor är inte förenligt med strävandena mot ett jämställt samhälle och måste bekämpas på alla sätt
- ❖ Att synliggöra våldet mot kvinnor
- ❖ Att berörda myndigheter har strategier för att förebygga våld mot kvinnor
- ❖ Att förebygga att män blir förövare av denna brottslighet
- ❖ Att stödja och skydda kvinnor, så att de vågar anmäla våldsbrott
- ❖ Att säkerställa att varje kvinna som utsätts för våld skall veta var det finns hjälp att få
- ❖ Att kvinnor som utsatts för våld eller riskerar att utsättas, får ett gott bemötande oavsett vilken myndighet de väljer att vända sig till
- ❖ Att tillgodose våldsutsatta kvinnors behov av stöd och skydd, vård och behandling så att kvinnorna kan leva utan rädsla och själva kan bestämma över sina liv
- ❖ Att uppmärksamma barnens situation i misshandelsmiljöer i allt högre grad

- ❖ Att ge män som utsätter kvinnor för våld möjlighet att bearbeta den problematik, som kan ligga bakom våldet
- ❖ Att verka för att utredningar om våld mot kvinnor kan bedrivas så att brott beivras, och redan begångna brott kan bli bedömda på ett rättssäkert sätt för både kvinnan och mannen
- ❖ Att främja metod- och kompetensutveckling för personal som i sitt arbete möter våldsutsatta kvinnor, deras barn och män som utövar våld

För att nå dessa mål krävs insatser på alla samhällsområden och grundläggande attitydförändringar. Åtgärder behövs för att förbättra bemötandet av de kvinnor som utsätts för våld, utveckla befintliga resurser och metoder, pröva nya stödformer, bygga upp specifika verksamheter och utveckla samverkan mellan olika myndigheter och mellan myndigheter och frivilligorganisationer.

Vissa insatser kan bli aktuella för samtliga våldsutsatta kvinnor medan andra vänder sig till olika särskilt utsatta grupper. Behoven skiljer sig åt för olika personer beroende på deras bakgrund och den aktuella situationen. Detta måste avspeglas i ett brett spektrum av hjälpinsatser med möjlighet till anpassning efter individuella behov.

Information på olika språk behövs till kvinnor som utsätts för våld och deras anhöriga om rättigheter och möjligheter att få hjälp och stöd, rådgivning och vård. Tolk måste självklart användas vid behov.

Information och utbildning krävs för all personal som kan få kontakt med våldsutsatta kvinnor och deras familjer. Det behövs gemensam och yrkesspecifik utbildning samt handlingsplaner/åtgärdsprogram för olika yrkesgrupper.

Åtgärder som krävs för att nå dessa mål:

- ❖ Förbättra samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer
- ❖ Bilda opinion kring våldet mot kvinnor
- ❖ Främja attityd- och beteendeförändringar kring könsroller
- ❖ Utveckla fungerande stöd-/behandlingsmodeller för män som utsätter kvinnor för våld, liknande Frideborg¹
- ❖ Utveckla metoder och kunskaper för att stödja och hjälpa barn som växer upp i misshandelsmiljöer
- ❖ Information om rättigheter, råd och stöd till kvinnor och särskilt invandrar-kvinnor
- ❖ Utbildning, fortbildning till personal som i sitt arbete kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor
- ❖ Utvecklande av handlingsplaner/åtgärdsprogram för personal som arbetar med kvinnovald

¹ Frideborg är en samarbetsverksamhet i östra Östergötland som funnits sedan 1994. Det är en samverkan mellan Socialförvaltningen, Polisen, Frivården, Åklagarmyndigheten, Hälso- och sjukvården och Kvinnohuset i Norrköping. Verksamheten vänder sig både till kvinnor som blivit utsatta för hot/eller våld av någon närstående och till män som utsatt dem för hot och/eller våld. Kvinnorna erbjuds stöd i sin situation och möjlighet att delta i gruppverksamhet. Män erbjuds att delta i gruppverksamhet med syfte att komma till insikt om att ändra sitt beteende. Ytterligare en person kommer i projektform att arbeta med barn i familjer där det förekommer hot och våld.

- ❖ Utforma och utveckla samverkansgrupper myndigheter emellan och med frivilligorganisationer efter de lokala förutsättningar som finns

Uppföljning och utvärdering av policydokumentet

En förutsättning för att detta policydokument skall få genomslagskraft är att insatserna bygger på ett tvärsекtoriellt arbete. För Östergötlands del kommer kommunerna att få ett stort ansvar, men utan samverkan med övriga myndigheter och frivilliga organisationer kommer önskad effekt inte att kunna uppnås.

Det länsövergripande policydokumentet är ett övergripande dokument som skall följas upp. Det är viktigt att med olika medel förankra och utveckla dokumentet. Erfarenhetskonferenser är ett sådant medel. Intentionerna/målen skall ligga till grund för de handlingsplaner/åtgärdsprogram som färdigställs hos berörda myndigheter. Varje myndighet förväntas följa upp och utvärdera sin egen verksamhet. Uppföljningen bör visa i vilken grad myndigheternas mål uppnås. Länsgruppen för Kvinnofrid kommer att följa utvecklingen inom området.

Myndigheternas respektive ansvar och uppgifter

Länsstyrelsens ansvar

Länsstyrelsen skall inom ramen för sitt tillsynsansvar när det gäller socialtjänsten följa och uppmärksamma frågor om våld mot kvinnor samt verka för regional samverkan i de frågorna.

Målet för Länsstyrelsens verksamhet inom socialtjänstområdet är att verka för en hög grad av rättssäkerhet, laglighet och kvalitet samt att bidra till en ökad kunskap om utvecklingen i länet vad gäller insatser inom socialtjänstens ansvarsområde. Länsstyrelsernas tillsyn och uppföljning består av såväl hantering av enskilda ärenden som uppföljning av verksamheter. Möjligheten för enskilda att vända sig till Länsstyrelsen med klagomål på socialtjänstens handläggning gäller givetvis även våldutsatta kvinnor som vänt sig till socialtjänsten för att få hjälp. Handläggningen av enskilda ärenden är ett betydande inslag i Länsstyrelsens arbete. Tyngdpunkten har dock förskjutits under senare år mot en mera övergripande/verksamhetsinriktad tillsyn. Inom ramen för denna tillsyn skall Länsstyrelsen uppmärksamma socialtjänstens insatser när det gäller frågor om våld mot kvinnor.

Kommunernas ansvar

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (3 § SoL). Det innebär att socialtjänsten har ansvar för att den våldutsatta kvinnan, mannen som använder våld och barnen får stöd utifrån sina behov. Enligt 6 § SoL har den enskilde rätt till bistånd av Socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och sin livsföring i övrigt (bistånd i andra fall) om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker personens resurser att leva ett självständigt liv. Kvinnor som utsätts för

våld kan ha rätt till olika former av bistånd exempelvis: ekonomisk hjälp, skyddat boende, kontaktperson, kontaktfamilj, stödjande samtal, rådgivning samt hjälp med att få kontakt med andra myndigheter och frivilliga organisationer. Socialtjänsten har också enligt 9 § SoL samordningsansvar i dessa ärenden.

I konventionen om barns rättigheter som antogs av FN 1989 sägs i artikel 3 att barnets bästa skall komma i första rummet vid alla åtgärder som rör barn. Denna skyldighet infördes i socialtjänstlagens portalparagraf 1998. ”När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.”

I propositionen Kvinnofrid betonas att socialtjänsten skall kunna erbjuda hjälpinsatser av olika slag på ett mycket tidigt stadium till en kvinna som behöver det och vara lyhörd för vad kvinnor som befinner sig i en misshandelssituation kan vara i behov av. Socialtjänsten måste aktivt erbjuda information och hjälp till kvinnor som utsätts för våld.

Socialtjänstlagen kompletterades från och med den 1 juli 1998 med en bestämmelse som innebär att Socialnämnden ska verka för att kvinnor som har utsatts eller utsätts för våld och andra övergrepp i hemmet får stöd att förändra sin situation (8a § SoL).

Hälso- och sjukvårdens ansvar

Sjukvårdens ansvar styrs främst av hälso- och sjukvårdslagen (HSL), som i sin portalparagraf har samma helhetssyn som socialtjänstlagen. Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Det innebär god kvalitet, trygghet i vården, respekt för patienternas självbestämmande samt så långt det är möjligt utforma och genomföra vård och behandling i samråd med patienten. I 2 b § HSL finns bestämmelser om att förebygga ohälsa och om skyldighet att verka för att förebygga sjukdom eller skada. För att uppnå dessa mål betonas vikten av att beakta psykosociala faktorer och ha en helhetssyn i omvårdnadsarbetet.

Det är framför allt akutkliniken och kvinnokliniken som på ett tidigt stadium kommer i kontakt med kvinnor som utsätts för våld. Våldsutsatta kvinnor vänder sig dit för att få akuta skador omsedda och dit förs också i stor utsträckning de kvinnor som har vänt sig till polisen efter att ha utsatts för ett sexuellt övergrepp. Många kvinnor söker därutöver vård inom primärvården för skador och olika diffusa symtom för vilka det kan vara svårt att ställa diagnos. Bakom dessa skador och symtom kan ligga våld och sexuella övergrepp. Kvinnor som vänder sig till hälso- och sjukvården får i det akuta läget sina skador undersökta och behandlade. De kan även vända sig till hälso- och sjukvården för att få äldre skador dokumenterade. Skadorna ska dokumenteras på så sätt att man får underlag för utfärdande av rättsintyg. Ett bra omhändertagande och bemötande med uppföljande stöd och hjälp kan vara avgörande för kvinnornas möjlighet att förändra sin situation både i ett kort och ett långt perspektiv.

Ett problemorienterat synsätt underlättar för hälso- och sjukvårdspersonalen att fullgöra sin uppgift att utreda och behandla kvinnor som utsätts för våld. I hälso- och sjukvårdens ansvar ingår också att se till att den som behöver annat stöd blir hänvisad till dem som har kompetens och resurser för uppgiften. Det interna sam-

arbetet och samspelet med andra verksamheter är en nödvändig förutsättning för att det våld som kvinnor utsätts för skall kunna behandlas och bekämpas.

Polismyndighetens ansvar

Polisens uppgift är att förebygga brott, bedriva spaning, utreda brott som hör under allmänt åtal samt lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp. I rättegångsbalken framgår bland annat att när ett misshandelsbrott kommer till polisens kännedom skall anmälan upptas och förundersökning inledas. Polisanmälan kan göras av kvinnan själv men även av andra. Förhör hålls med den som utsatts för brottet dvs målsäganden, den misstänkte och eventuella vittnen. Polisen samlar också in annat bevismaterial som exempelvis rättsintyg från behandlande läkare eller rättsläkare. Förundersökningen ska utföras så snabbt och effektivt som möjligt. Utredningsarbetet sköts av polisen även om åklagaren leder förundersökningen.

Polisen har en mycket viktig roll när det gäller att bekämpa våld mot kvinnor, såväl när det gäller att förebygga som att upptäcka och beivra sådana brott. Hur en utsatt kvinna blir bemött av polisen kan exempelvis vara av avgörande betydelse för hennes vilja att stå fast vid en polisanmälan. Polisen har även en viktig roll när det gäller att informera kvinnan om hennes rättigheter och skyldigheter i olika avseenden. Polisen har en skyldighet att informera den våldsutsatta kvinnan om hennes rättigheter när det gäller;

- ◆ Att få statlig brottsskadeersättning
- ◆ Att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra talan om enskilt anspråk åt henne
- ◆ Att få rätt till stöd under förundersökning och rättegång
- ◆ Att få rättshjälp och rådgivning
- ◆ Att få kontakt med myndigheter, organisationer och andra som kan lämna henne stöd och hjälp

Rikspolisstyrelsen har redan tagit fram ett åtgärdskort för poliser i yttre tjänst. Åtgärdskortet är värdefullt och fyller en viktig funktion i polisens arbete med frågor om våld mot kvinnor.

Åklagarkamrarnas ansvar

Regeringen har gett Riksåklagaren och åklagarmyndigheten i uppdrag att utarbeta åtgärdsprogram och att samverka med andra myndigheter i ärenden som rör våld mot kvinnor, följa den internationella utvecklingen på området och regelbundet redovisa vidtagna åtgärder till Regeringen. Riksåklagaren har också gett åklagarmyndigheterna i uppdrag att öka insatserna för att beivra och minska brott som innefattar våld mot kvinnor

Det är enligt Regeringen angeläget att ärenden som rör våld och andra kränkningar i nära relationer bedrivs på ett så effektivt sätt som möjligt. Det fördjupade samarbetet mellan polisen och åklagaren ingår som en del av närpolisreformen och det problemorienterade arbetssättet och syftar bl. a. till en effektivare användning av polisens och åklagarens resurser.

Det är åklagaren som har det yttersta ansvaret för utredningsverksamheten, även den som leds av polisen. Åklagaren är alltid förundersökningsledare i mål angående våld mot närstående. Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen har utfärdat Allmänna råd om ledningen av förundersökning i brottsmål.

Kriminalvårdsmyndighetens ansvar

Målet för kriminalvårdsmyndigheten är att skapa helhetssyn i sitt arbete. Därmed kan straffverkställigheten planeras bättre och verksamhetsinnehållet anpassas bättre till den dömdes individuella behov och förutsättningar.

Kriminalvårdens personal som kommer i kontakt med män som utsatt kvinnor för våld ska agera och bemöta gärningsmannen på ett samordnat och konsekvent sätt. Män som utsätter kvinnor för våld ska ges möjlighet att ingå i ett strukturerat behandlingsprogram vars målsättning är att ändra deras våldsbeteende.

Myndighetssamverkan kring kvinnor som utsätts för våld

Syftet med myndighetsgemensamma uppdrag är att samhällets samlade insatser i högre utsträckning än vad som nu är fallet tas i anspråk för att förebygga och beivra våldsbrott mot kvinnor och för att skydda, stödja och hjälpa kvinnor som utsatts för eller riskerar att utsättas för våld, samt att rikta ökad uppmärksamhet mot män som är eller riskerar att bli förövare.

Regeringens uppdrag för att bekämpa våldet mot kvinnor måste få genomslag hos berörda myndigheter. Det kan t.ex. innebära satsningar på organisationsförändringar, samverkansformer, kunskapsinhämtning och en översyn av handläggningsrutiner m.m. Det gäller såväl inom berörd myndighets egna ansvarsområde som ifråga om samverkan mellan såväl berörda myndigheter som med frivilligorganisationer.

Behandlingsmodellen Frideborg i Norrköping är ett bra exempel på praktisk myndighetssamverkan. Denna behandlingsmodell bör bli tongivande för kommunernas framtida handlingsplaner/samverkansformer när det gäller arbetet med våldsutsatta kvinnor.

Frivilligorganisationernas roll

Kvinnojourer

Samverkan berör inte bara myndigheter. Utöver de lagreglerade verksamheternas ansvar bedrivs ett omfattande arbete utifrån humanitära och medmänskliga perspektiv. Detta arbete sker inom frivilligorganisationerna. Kvinnojourerna utför ett omfattande arbete för våldsutsatta kvinnor och deras barn. De ger också information såväl till skolor som till myndigheter kring dessa frågor. Flera bedriver också opinionsbildande arbete mot kvinnovåld. För många kvinnor ger kvinnojourerna ett alternativ till myndigheternas insatser genom att de har en hög grad av tillgänglighet, kan garantera anonymitet och ge tillfälle att möta andra kvinnor i samma situation.

Det är viktigt att kvinnojourerna får behålla sin ideella karaktär och får existera på sina egna villkor. Fördelarna med kvinnojourernas verksamhet är också att arbetet utförs av ideellt arbetande kvinnor med olika bakgrund och med ett starkt engagemang i de utsatta kvinnornas situation.

Mansjourer

För att öka kunskapen hos män om våldet mot kvinnor och att stödja män som söker sig till mansjourer har regeringen avsatt medel för projekt och andra insatser. I projektet "Att motverka våld mot kvinnor" har mansjourerna genomfört ett utbildningspaket innehållande fem handlednings- och föreläsningsträffar.

Verksamheten har som syfte att ge män stöd och hjälp individuellt och i grupp och därigenom verka förebyggande mot ohälsa, självmord, våld mot kvinnor, alkohol- och drogmissbruk. Ge män stöd och kunskap att ta ansvar för vård och omsorg om sina barn och upprätthålla en god kontakt med sina barn även när föräldrarna inte lever tillsammans. Mansjouren har en önskan om att erbjuda behandling eller andra insatser för män som utövar våld mot kvinnor.

Brottsofferjourer

Brottsofferjouren arbetar med att informera och hjälpa personer som utsatts för brott. Kvinnor som utsatts för våld kan antingen vända sig till en brottsofferjour eller kvinnojour. Brottsofferjourerna bedriver ett betydelsefullt ideellt arbete för att hjälpa kvinnor som utsatts för våld. Brottsofferjourerna kan erbjuda råd och stöd när det gäller kontakterna med myndigheter och försäkringsbolag, stöd i samband med rättegång och övrig annan hjälp som brottsoffer kan vara i behov av.

Andra frivilligorganisationer

Det finns många frivilliga krafter i samhället som arbetar med dessa och närliggande frågor dit hör bland annat de frikyrkliga organisationerna samt invandrar- och handikapporganisationerna.

Länsgruppen för Kvinnofrid

Bilaga

Inger Winkelmann
Socialkonsulent
Länsstyrelsen
581 86 LINKÖPING

Anne-Marie Fröjdh
Politiker
Eriksviksgatan 22
614 30 SÖDERKÖPING

Britt Agnrud
Socialsekreterare
Boxholms kommun
Box 79
590 10 BOXHOLM

Elisabeth Andersson
1:e socialsekreterare
Söderköpings kommun
614 80 SÖDERKÖPING

Jan Viklund
Socialsekreterare
Finspångs kommun
612 80 FINSPÅNG

Inger Printz-Gustavsson
Omsorgsnämndens ordförande
Vadstena kommun
592 80 VADSTENA

Kerstin Rydell
Socialsekreterare
Kinda kommun
Box 73
590 40 KISA

Caroline Unéus
Politiker
Vadstena kommun
592 80 VADSTENA

Anders Peterson
Omsorgsnämndens kansli
Kommunledningskontoret
581 81 LINKÖPING

Karin Cederqvist
Socialsekreterare
Valdemarsviks kommun
615 80 VALDEMARSVIK

Elisabeth Moborg
Skolnämndens ordförande
Klövergränd 10
595 54 MJÖLBY

Lars Saxholm
Kulturchef
Ydre kommun
570 60 ÖSTERBYMO

Lena Henricson Ankersen
Konsulent
Myndighetskansliet
Motala kommun
591 86 MOTALA

Kerstin Gustavsson
Politiker
Åtvidabergs kommun
Box 206
597 25 ÅTVIDABERG

Lise-Lotte Ardell
Handläggare
Kommunledningskontoret
Motala kommun
591 86 MOTALA

Ingegerd Lindström
Socialsekreterare
Åtvidabergs kommun
Box 206
597 25 ÅTVIDABERG

Katarina Karlsson
Samordnare
Frideborg
Box 2133
600 02 NORRKÖPING

Gudrun Unehed
1:e socialsekreterare
Ödeshögs kommun
599 80 ÖDESHÖG

Lotta Ingemarsson
Sekreterare
Beställarstaben för hälso-
och sjukvård
Landstingets kansli
581 91 LINKÖPING

Åklagare Lisbeth Johansson
Åklagarkammaren i Linköping
Box 367
581 03 LINKÖPING

Bitr. Åklagare Peter Claesson
Åklagarkammaren i Linköping
Box 367
581 03 LINKÖPING

Bitr. Länspolismästare Håkan Thelin
Polismyndigheten i Östergötlands län
Box 345
581 03 LINKÖPING

Samordnare Lars Jonsson
Frivårdsmyndigheten
Kriminalvårdsmyndigheten i Norrköping
Box 2133
600 02 NORRKÖPING